

ΖΙΝΟ ΝΕΡΟ

ΦΛΩΡΙΝΑΣ

ΚΕΙΜΕΝΟ: ΘΕΟΦΙΛΟΣ Δ. ΜΠΑΣΓΙΟΥΡΑΚΗΣ
ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ: ANNA A. ΚΑΛΑΪΤΖΗ

Η πρώτη μας γνωριμία με το "Ξινό νερό" ήταν, πολλά χρόνια πριν, στις ετικέτες της πορτοκαλάδας και λεμονάδας. Θυμάμαι ακόμη τα μικρά γυάλινα, χαριτωμένα μπουκαλάκια, με το γευστικό περιεχόμενο, μια γεύση ζωηρή και σπιρτοζική, τόσο διαφορετική από τις άλλες. Την εποχή όμως εκείνη ήταν δυσεύρετα, τα είχαμε εντοπίσει σε κάποια καφεενεδάκια και παντοπωλεία της Θεσσαλονίκης - δεν υπήρχαν τότε Super Markets - και, όποτε μπορούσαμε, τα προμηθευόμασταν με τις κάσες. Ουδέποτε βέβαια μας είχε προβληματίσει ο λόγος για τον οποίο το προϊόν αυτό διέφερε στη γεύση από άλλα ομοειδή. Γενικά και αόριστα το αποδίδαμε στη χρησιμοποίηση, ως πρώτης ύλης, κάποιου νερού με ιδιαίτερες γευστικές ιδιότητες, αυτού

του αινιγματικού "Ξινού νερού", που αναφερόταν στην ετικέτα.

Στα χρόνια που ακολούθησαν, έμελλε να απομυθοποιηθεί το μυστήριο αυτού του νερού χωρίς ωστόσο, να χάσει τίποτε από τη γοητεία του. Ήταν τότε που το ανακαλύψαμε, αυτούσιο και χωρίς προσμίξεις, στην ιδιαίτερη πατρίδα του, στον ομώνυμο οικισμό του **Ξινού Νερού Φλώρινας**. Το πιο εκπληκτικό όμως ήταν, ότι το νερό με την τόσο ιδιαίτερη υπόξινη γεύση έρχεε από κάθε βρύση και πηγή του οικισμού. Απεναντίας, το γνωστό σε όλους μας "γλυκό νερό", που συναντάμε στις πηγές όλης της χώρας, ήταν, στις πηγές που αναβλύζουν από το υπέδαφος του οικισμού, **ανύπαρκτο!** Σε όσες βρύσες και αν το επιχειρήσαμε, πάντα το νερό είχε την ίδια υπόξινη, χαρακτηριστική γεύση, που το διαφοροποιεί τόσο πολύ από το γνωστό σε όλους μας νερό.

ΜΙΑ ΜΑΤΙΑ ΣΤΟ ΠΑΡΕΛΘΟΝ

Σύμφωνα με τον θρύλο και την παράδοση το Ξινό Νερό ήταν γνωστό από την αρχαιότητα, όχι μόνον για την όξινη του γεύση αλλά και για τις θεραπευτικές του ιδιότητες. Σ' ένα παλιό δημοσίευμα στην εφημερίδα "**Καθημερινή**", ο **Γιάννης Χρυσάφης** αναφέρει σχετικά: "Το χωριό αυτό ήταν γνωστό από την εποχή της Τουρκοκρατίας με το όνομα "**Εξή-Σου**", που σημαίνει Ξινό Νερό. Αυτό το όνομα διατηρήθηκε μέχρι σήμερα. Η πηγή βρίσκεται σε υψόμετρο 670 μέτρων στο ομώνυμο χωριό. Στο μέρος αυτό το καλοκαίρι κυριαρχεί η δροσιά. Και τη δροσιά αυτή έρχεται να επαιξήσει η ευλογία ενός νερού μοναδικού, που χαρίζει την αναζωογόνηση στον περαστικό ξένο και τη διαρκή υγεία και ευεξία στους κατοίκους της γύρω περιοχής. Γιατί οι Ξινονεριότες είναι όλοι τους γεροδεμένοι και υγιέστατοι. Σπητούς, ψηλόκορμους και γεροδεμένους τους βλέπουμε στη μικρή πλατεία του χωριού να περιδιαβάζουν δίνοντας την εντύπωση αληθινών Μακεδόνων, απο-

γόνων της εποχής του Φιλίππου και του Μεγάλου Αλεξάνδρου.

Και πραγματικά, η ιστορία της πηγής με τις θαυματουργές ιδιότητες φθάνει ως εκείνα τα ηρωικά χρόνια. Εδώ κοντά οι αρχαιολόγοι τοποθετούν την πατρίδα της Ευρυδίκης, της γιαγιάς του Μεγάλου Αλεξάνδρου. Σ' αυτές τις πλαγιές πέρασε ένα μεγάλο μέρος των παιδικών του χρόνων ο μεγάλος κατακτητής του αρχαίου κόσμου κι απ' τα ζειδωρανάματα της πηγής του Ξινού Νερού τόνωσε τον οργανισμό του προετοιμάζοντάς τον στη σκληρή ζωή του πολέμου και της δοξασμένης του εκστρατείας. Η φήμη του ιαματικού νερού διατηρήθηκε και αργότερα. Στη Βυζαντινή εποχή άνθρωποι που έπασχαν από στομαχικά νοσήματα, αρθριτικά, νεφρίτιδες και άλλες ασθένειες προσέτρεχαν στην πηγή. Και αυτό συνεχίστηκε στα χρόνια της Τουρκικής κατοχής ως την απελευθέρωση της Μακεδονίας το 1912. Το γεγονός αυτό έφτασε ως τα αυτιά του Αρχιστρατήγου των συμμαχικών στρατευμάτων στη Μακεδονία κατά τον Α' Παγκόσμιο Πόλεμο, **Φρανσέ ντ' Εσπραί**, ο οποίος εγκατέστησε πλησίον του στρατηγείου του ένα εμφιαλωτήριο για την επιστημονικότερη και αποδοτικότερη χρησιμοποίηση του Ξινού Νερού, εφάμιλλου, καθώς υποστήριζε, των πλουσίων μεταλλικών νερών της Γαλλίας.

Τις αποτελεσματικές θεραπευτικές ιδιότητες του Ξινού Νερού επισημαίνει ο **Ευγένιος Α. Φωκάς**, τακτικός καθηγητής της Υδροθεραπευτικής Κλινικής του Πανεπιστημίου Αθηνών:

"Αυτή η ευχάριστη ξινή ιδιότητά του και η παρουσία σε κανονικές αναλογίες των αλάτων αβεστίου και μαγνησίου κατατάσσει αυτό το νερό στην κατηγορία των πολύ σημαντικών επιτραπέζιων νερών. Λόγω της ειδικής σύνθεσης του νερού αυτής της πηγής και ειδικότερα της παρουσίας σ' αυτό ελεύθερου ανθρακικού οξέος, παρέχεται στον οργανισμό του καταναλωτή του, εκτός από την ευχάριστη γεύση και ο εύκολος εφοδιασμός του με τα απαραίτητα ιχνοστοιχεία του μαγνησίου και του αβεστίου, που είναι τόσο πολύτιμα για τη δομή της ζωντανής ύλης όπως επίσης και για ένα μεγάλο αριθμό χημικών επεξεργασιών που συντελούνται στον ανθρώπινο οργανισμό.

Στη Θεραπευτική τα νερά αυτά, χορηγούμενα σε συστηματική ποσιοθεραπεία παρέχουν πολύτιμες χαρακτηριστικές δράσεις και χρησιμο-

ποιούνται πολύ ωφέλιμα στη θεραπεία ορισμένων παθήσεων του στομάχου, των νεφρών και των κατώτερων ουροφόρων οργάνων”.

Μετά λοιπόν από όλα αυτά, όταν ερωτηθήκαμε στο καφενείο του χωριού, "με τι νερό προτιμάμε να συνοδεύσουμε τον καφέ μας, με γλυκό ή με ξινό", η απάντησή μας ήταν αυτονόητη.

Στην πρόσφατη ιστορία του Ξινού Νερού αναφέρεται το 1957 σε εκτενές άρθρο ο Διηγόρος Φλώρινας **Χρήστος Αλιάνης**: "Ολίγα έτη προ του Β' Παγκοσμίου Πολέμου μερικοί κάτοικοι του χωριού εκινήθησαν δραστηριώς γύρω από το ζήτημα της εκμεταλλεύσεως του ξινού νερού, με τα πενήχρά των όμως μέσα δεν ηδυνήθησαν να συγκινήσουν τους αρμοδίους και να κινήσουν το ενδιαφέρον του κράτους. Το μόνον που επέτυχαν ήτο να γίνει μία επίσημος εκ μέρους του Υπουργείου Εθνικής Οικονομίας ανάλυσις του νερού, η οποία εχαρκτήριζε το ξινό νερό ως "μεταλλικόν ύδωρ", περιέχον άφθονον ασβέστιον και ανθρακικόν οξύ και έπειθε πάντα έχοντα, έστω και στοιχειώδη μόρφωσιν εις τον τομέα της υγείας, περί της σοβαρότητος και της ανάγκης της ευρείας κυκλοφορίας του.

Το θέμα της εκμεταλλεύσεως του ξινού νερού ανενικήθη εκ νέου μετά το έτος 1950. Επικε-

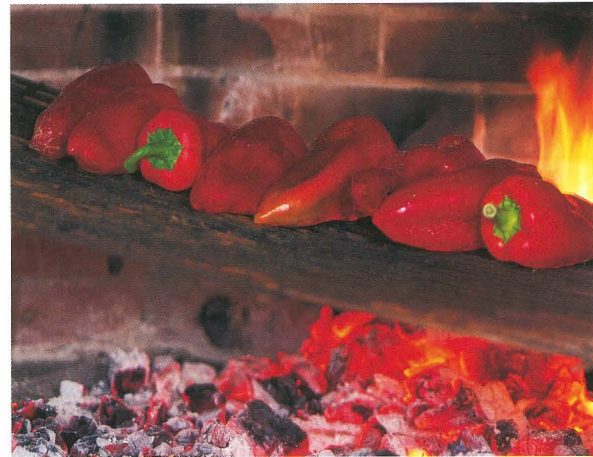
φαλής της νέας κινήσεως ετέθη ο πρόην υπουργός και πολιτευτής του Νομού Φλώρινης **Γ. Μόδης**, ο οποίος επέτυχε τελικώς την δια Β. Διατάγματος παραχώρησιν της εκμεταλλεύσεως του νερού, εκ μέρους του Δημοσίου εις την **Κοινότητα Ξινού Νερού**, δια μίαν 25ετιάν. Ευθύς μετά την δημοσίευσιν του ανωτέρω Β. Διατάγματος οι εκπρόσωποι της Κοινότητος εκινήθησαν δια την άνευ περαιτέρω επιβραδύνσεως εκμίσθωσιν της εκμεταλλεύσεως του μεταλλικου νερού. Και επί τέλους, την **3ην Ιουνίου 1957**, υπεγράφη η σύμβασις της εκμισθώσεως του ξινού νερού, δι' ης την εκμετάλλευσιν αυτού ανέλαβεν ο πλειοδοτήσας εις την δημοπρασίαν **Αλέξανδρος Χωναίος**".

Μετά τη λήξη της σύμβασης με τον Χωναίο εκδήλωσε το ενδιαφέρον της και η Κοινοτική Επιχείρησις του οικισμού, η οποία από τον **Αύγουστο του 1992** ανέλαβε την παραγωγή και εκμετάλλευσιν του Ξινού Νερού και των παραγώγων του προϊόντων (πορτοκαλάδα, λεμονάδα, βυσινάδα, γκαζόζα και σόδα).

Τέλος, μετά την εφαρμογή του Νόμου Καποδίστρια και την υπαγωγή της Κοινότητος του Ξινού Νερού στον **Δήμο Αμυνταίου**, η επιχειρηματική δραστηριότητα πέρασε την **1.1.1999** στην **Δημοτική Επιχείρησις του Δήμου Αμυν-**

Μια ωραία ταβέρνα, ένα ευγενικό κρασί, το σπιτάκι με τον ξυλόφουρνο, την πίτα

ταίον με απασχόληση μόνιμου προσωπικού 20 ατόμων.

Πολύ πρόσφατα συνήφθη μια σημαντική - όπως αναμένεται - συμφωνία ανάμεσα στη Δημοτική Επιχείρηση και στην εταιρεία "Ευάγγελος Τσάνταλης Α.Ε", που ήδη έχει αναλάβει μέσω του δικτύου της την ευρύτετη

διακίνηση του εμφιαλωμένου Ξινού Νερού. Η σπανιότητα, ωστόσο, των υπόλοιπων θαυμάσιων προϊόντων, εξακολουθεί να υφίσταται.

Ας ελπίσουμε, πως σύντομα θα υπάρξει η δυνατότητα να τα βρίσκει κανείς σε όλη την Ελλάδα.

ΣΤΟ "ΞΙΝΟ ΝΕΡΟ" ΚΑΙ ΣΤΟΝ ΞΕΝΩΝΑ "ΚΟΝΤΟΣΩΡΟΣ"

Για χρόνια πολλά διαβαίναμε από τις παρυφές του οικισμού Ξινό Νερό, άλλοτε με προορισμό τις Πρέσπες και τη Φλώρινα και άλλοτε την Καστοριά και το Νυμφαίο, χωρίς ποτέ να ξεστρατίσουμε - έστω για λίγο - προς το όμορφο χωριό. Τελικά αυτό συνέβη τρία περίπου χρόνια πριν. Το αρχικό όμως κίνητρο της γνωριμίας μας υπήρξε κυρίως... γαστρονομικό. Εμπνευστής και υπαίτιος ήταν ο καλός μας φίλος απ' το Σκλήθρο, **Νίκος Τσαφκόπουλος**.

Τα λόγια του ήταν ιδιαίτερα παρακινητικά: *"Εκτός από την ταβέρνα "Ο Θωμάς", του φίλου μας Νίκου Πασπάλη στο Σκλήθρο, υπάρχει ακόμη μία γνωστή ταβέρνα στην περιοχή. Θα σας ενδιέφερε να τη γνωρίσετε;*

Πριν καν ακούσει την απάντησή μας σ' αυτή τη - ρητορική μάλλον - ερώτηση, συνέχισε ο Νίκος: *"Είναι η ταβέρνα του Νίκου Κοντοσώρου στο Ξινό Νερό, που, εκτός των άλλων, ειδικεύε-*

ντομάτες, τους κεφτεδες με σπιτικές χυλοπίτες στο φούρνο και το χοιρινό με διάφορα λαχανικά στο πήλινο, ψημένο στο φούρνο.

Ευχάριστη έκπληξη ήταν επίσης το περιβάλλον της ταβέρνας, μια αίθουσα όμορφη, με χαρούμενους χρωματισμούς, διακοσμητικά ξύλα και τουβλάκια και πολύ μεγάλη άνεση στη διαρρύθμιση του χώρου, κάτι εξαιρετικά σπάνιο σε αίθουσες εστίασης.

"Θεωρώ το φαγητό πολύ σημαντική λειτουργία στη ζωή του ανθρώπου", είχε πει τότε ο Νίκος. *"Θέλω οι φίλοι μου να αισθάνονται άνετα, σαν να είναι στην τραπέζαριά του σπιτιού τους".*

Πολλές φορές ξαναπήγαμε από τότε. Πάντα ο Νίκος φρόντιζε να μας εκπλήσει με νέες ντόπιες γεύσεις. Έτσι στο τέλος αρχίσαμε να μαθαίνουμε και τις παράξενες τοπικές ονομασίες των διαφόρων εδεσμάτων. Για παράδειγμα, **"Γλωσένες"** είναι οι ψητές πιπεριές με μελιτζάνες και ντομάτα, **"Αίβαρ"** είναι η κόκκινη ψητή πιπεριά τσιγαρισμένη και αλεσμένη, που αλείφεται σε ψημένες φέτες ψωμιού, **"Ράσαλ"** είναι το λάχανο τουρσί, χοντροκομ-

και τις πιπεριές στη θράκα και πάνω απ' όλα, πολύ μεράκι από τον Νίκο Κοντοσώρο.

ται στην παραδοσιακή κουζίνα της περιοχής". Το ίδιο βράδυ είμαστε στο Ξινό Νερό, καθισμένοι μπροστά στο αναμμένο τζάκι του Νίκου Κοντοσώρου. Δεν μπορώ να θυμάμαι μετά από τρία χρόνια την ποικιλία των πιάτων που γέμισαν το τραπέζι μας. Ούτε όμως μπορώ να ξεχάσω τις ψητές πιπεριές με μελιτζάνες και

μένο σε πήλινο με λεμόνια, **"Σουτ μακάλο"** είναι τα κεφτεδάκια τηγανιτά με σάλτσα από αλεύρι και ζωμό από κότα ή βοδινό, **"Σέλτσικο"** είναι το χοιρινό με διάφορα λαχανικά σε πήλινο που ψήνεται στο φούρνο.

Ο κατάλογος συνεχίζεται μακρύς και γεμάτος γευστικές εκπλήξεις, θα ήταν ματαιοπονία να

προσπαθήσω να τον εξαντλήσω. Δεν θάπρεπε πάντως να παραλείψω να αναφέρω τις νοστιμότατες "τοιγαρίδες", το κοτόπουλο σε πήλινο με στραγγιστό γιαούρτι, μανιτάρια και κασέρι, τις τραχανόσουπες και γιδόσουπες, καθώς και τις εκπληκτικές σε ποικιλία και γεύση πίτες και ανάμεσά τους την τραχανόπιτα, καλαμποκόπιτα, κρεατόπιτα, πρασόπιτα, σπανακόπιτα, όλες ψημένες στον ξυλόφουρο.

Για τα κρεατικά της ώρας δεν χρειάζεται να γίνει ιδιαίτερη αναφορά, όλα είναι ντόπια, άριστης ποιότητας και επιλέγονται προσωπικά από τον Νίκο Κοντοσώρο.

Ένα εξίσου σημαντικό στοιχείο που συμβάλει στην ποιότητα και γεύση της κουζίνας είναι η συμμετοχή των φρέσκων και βιολογικά καλλιεργημένων κηπευτικών στον λαχανόκηπο του Νίκου. Εδώ, κυρίαρχη είναι η παρουσία της κυρίας **Πολυξένης**, της μητέρας του. Με την καθημερινή φροντίδα και τις γνώσεις της η άξια γυναίκα έχει δημιουργήσει έναν λαχανόκηπο - μοντέλο, που είναι συναρπαστική εμπειρία να τον περιεργάζεται κανείς. Ανακαλύπτουμε λοιπόν, φυτεμένα σε άψογη διάταξη,

αρχικά τις ονομαστές κόκκινες πιπεριές Φλώρινας σε μεγάλη αφθονία και αμέσως μετά ντομάτες, μελιτζάνες, καυτερές πιπεριές, σέλινα, παντζάρια, κολοκυθάκια, καρότα, αντίδια, πράσα, μαρούλια, σκόρδα, κρεμμύδια, μαιντανό, άνηθο, βασιλικό και, ποιος ξέρει, τι άλλο. Τον χώρο των καταπράσινων ζαρζαβατικών κοσμούν με την παρουσία τους πολύχρωμα λουλούδια, ενώ πίσω ακριβώς από τον λαχανόκηπο έχει δημιουργήσει ο Νίκος ένα μικρό ησυχαστήριο, ένα πέτρινο σπιτάκι, με τζάκι, ξυλόφουρο και μεγάλο τραπέζι, για κάποιες ιδιαίτερες χειμωνιάτικες στιγμές με τσίπουρο δικής του παραγωγής, κρασάκι και συντροφιά αγαπητών του φίλων. Πολύ μερακλής ο Νίκος στο κρασί συνεχίζει την μεγάλη οινική παράδοση της περιοχής, φιλοξενώντας μια πλουσιότατη κάβα στην ταβέρνα του, με 160 τουλάχιστον εκλεκτά και, αποκλειστικά Ελληνικά, κρασιά.

Όλα αυτά είχαμε την ευκαιρία να τα απολαύσουμε ακόμη περισσότερο, από τη στιγμή που βρήκαμε το χρόνο να διανυκτερεύσουμε στον ξενώνα του Νίκου και να απαλλαγούμε έτσι

Η μητέρα του Νίκου Κοντοσώρου, η γλυκύτατη κυρία Πολυξένη ανάμεσα στις πολύχρωμες πιπεριές του εκπληκτικού της λαχανόκηπου.

Ο Νίκος Κοντοσώρος δοκιμάζει μια από τις περίφημες ντομάτες του.

Πανέμορφο λουλούδι κολοκυθιάς, που θ' αποτελέσει την πρώτη ύλη για τους παραδοσιακούς κολοκυθοανθούς.

από το άγχος της άμεσης επιστροφής στη Θεσσαλονίκη.

Την ίδια ποιότητα, ενδιαφέρον και μεράκι που έχει ο φίλος μας στην κουζίνα του, διαπιστώνουμε - μοιραία - και στον ξενώνα του. Τις πρώτες εντυπώσεις κερδίζει ο κήπος με το γκαζόν, τα λουλούδια και τα ξύλινα τραπέζια, που χαρίζουν απολαυστικές στιγμές για καφέ ή ποτό κατά την θερινή περίοδο. Ακολουθεί μια πολύ όμορφη αίθουσα υποδοχής και πρωινού, όπου μπορούν επίσης να σερβιριστούν καφέδες και ποτά. Ο δεύτερος όροφος

στον ξενώνα του Κοντοσώρου είναι στ' αλήθεια μια πολύ ευχάριστη εμπειρία.

Έχοντας λοιπόν ως ορημητήριό μας τη φιλόξενη αυτή γωνιά, ξεκινάμε να γνωρίσουμε τον οικισμό του Ξινού Νερού. Είναι χτισμένος ελαφρά αμφιθεατρικά, σε υψόμετρο 650 περίπου μέτρων, στους πρόποδες ενός χαμηλού λοφίσκου, κάτω από το εργοστάσιο εμφιάλωσης. Σ' όλο τον ανατολικό και νότιο ορίζοντα απλώνεται η μεγάλη πεδιάδα του Αμυνταίου, με τους θαυμάσιους αμπελώνες και τις εκτεταμένες καλλιέργειες καλαμποκιών, σιτηρών και τριφυλ-

Τρύγος στους περίφημους αμπελώνες του Αμυνταίου, πασίγνωστου για το υπέροχο κόκκινο κρασί της ποικιλίας "Ξινόμαυρο".

ανήκει αποκλειστικά στα έξι δωμάτια του ξενώνα, που είναι τόσο ευρύχωρα, ώστε θα μπορούσαν να είναι και περισσότερα. Ο Νίκος όμως δεν θέλησε - για κάποια δωμάτια επί πλέον - να θυσιάσει την άνεση των επισκεπτών του. Όλα έχουν ξύλινα δάπεδα, διακριτική διακόσμηση, πολύ καλή επίπλωση από ξύλο μασίφ, πολυκουζινάκι με ευρύχωρο ψυγείο, αυτόνομη θέρμανση και τηλεόραση. Δύο απ' αυτά διαθέτουν επί πλέον και τζάκι. Η διαμονή

λιών. Στα δυτικά δεσπόζουν οι δασοσκεπαστες απολήξεις του όρους Βέργον.

Η περιήγηση μέσα στον οικισμό είναι ένας ευχάριστος και ξεκούραστος περίπατος, αφού απουσιάζουν σημεία με έντονες κλίσεις. Αρκετά σπίτια είναι όμορφα νεοκλασικά, διάφορα και χτισμένα στις αρχές του 20ου αιώνα. Δυστυχώς κάποια απ' αυτά είναι ακατοίμητα ή ερειπωμένα. Τα περισσότερα σπίτια του οικισμού είναι σύγχρονες κατοικίες, που διαφέ-

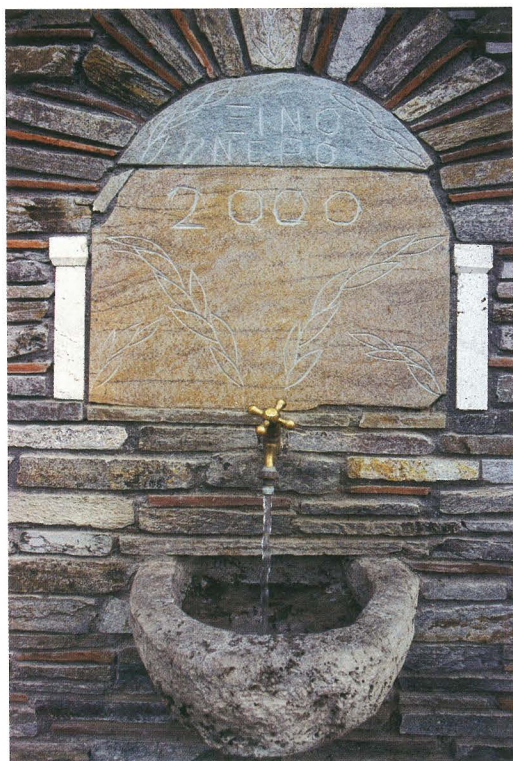

Λειτουργώντας στο Ξινό Νερό της Φλώρινας από το 2002 ο ξενώνας "Κοντοσύρος" είναι ένας ιδανικός προορισμός για κάθε εποχή του χρόνου.

Άνετα, κομψά διακοσμημένα και εξοπλισμένα με όλες τις σύγχρονες ανέσεις, τα δωμάτια του ξενώνα παρέχουν ποιοτική και ευχάριστη διαμονή στους επισκέπτες.

**Αρμαθίες με πιπεριές Φλώρινας, Βρύση με
αένη ροή Ξινού Νερού και δύο
λεβητόκορμοι Ξινομερίτες, είναι μερικές
από τις εικόνες που συναντάμε στην
περιδιάβασή μας στο Ξινό Νερό.**

ρουν βέβαια σημαντικά από τις παραδοσιακές. Η δόμηση στο σύνολό της δεν είναι ιδιαίτερα πυκνή, πολλά σπίτια έχουν αυλές και περιποιημένους λαχανόκηπους, κάτι που συναντάται σε μεγαλύτερο βαθμό στις παρυφές του οικισμού. Ένα θέαμα ιδιαίτερα γραφικό, που το συναντούμε συχνότατα στον περίπατό μας, είναι οι μεγάλες αρμαθίες με τις πορφυρόχρωμες παραδοσιακές πιπεριές της Φλώρινας, που κρέμονται από τα μπαλκόνια και στεγνώνουν για τον χειμώνα. Οι πιπεριές αυτές είναι ιδιαίτερα δημοφιλείς στην περιοχή και δεν λείπουν από κανένα σπίτι.

Πολλά δέντρα, πλατείες, παρκάκια, πέτρινες βρύσες και ήσυχες γωνιές είναι τα κυριότερα χαρακτηριστικά του οικισμού του Ξινού Νερού.

Εκείνο όμως το κτίριο που αιχμαλωτίζει το

Χτισμένο περίπου πριν από ένα αιώνα το εκπληκτικό Σχολείο του Ξινού Νερού, εξακολουθεί να επιβάλλεται με τον όγκο και την αρχιτεκτονική του.

βλέμμα μας και επιβάλλεται με την παρουσία του στην κεντρική πλατεία του χωριού, είναι το **Δημοτικό Σχολείο**. Πρόκειται για ένα ογκώδες τριώροφο οικοδόμημα με ορθογωνική κάτοψη, που προβάλλει κυριαρχικά πάνω από τις στέγες των υπόλοιπων σπιτιών.

Συνδυάζει στοιχεία αναγεννησιακά και μπαρόκ, είναι γενικά ένα κομφοτέχνημα αρχιτεκτονικής και δίκαια έχει κριθεί διατηρητέο μνημείο στις 04/08/98 με απόφαση του Τμήματος Νεωτέρων Μνημείων του Υπουργείου Πολιτισμού. Συναρπαστικό είναι και το χρονικό ανέγερσης του σχολείου, όπως διασώθηκε από τις διηγήσεις των παλιών. Μια Κυριακή του 1906 λοιπόν, μετά τη θεία Λειτουργία, ο **Γιάννης Ουζούνης** ή **Χατζής** μαζί με άλλους επιτρόπους της εκκλησίας, πήραν την απόφαση να χτίσουν ένα σχολείο. Όλοι οι κάτοικοι αγάλιασαν την ιδέα με ενθουσιασμό και, σ' ένα τραπεζομάντιλο που απλώθηκε στην πλατεία, συγκεντρώθηκαν οι πρώτες προσφορές.

Ήταν η αρχή, το πρώτο σημαντικό βήμα. Ακολούθησαν οικονομικές ενισχύσεις και προσφορές από τον Σύλλογο Ξινομεριτών του Οχάιο της Αμερικής, από κατοίκους του χωριού που ζούσαν και εργάζονταν στην Κωσταντινούπολη και από την εκκλησία, που εκποίησε μεγάλο μέρος της κτηματικής της περιουσίας. Ως κτίστες χρησιμοποιήθηκαν τεχνίτες που κατάγονταν από ένα χωριό του Μοναστηρίου κοντά στο Μεγάροβο. Η ανέγερση ξεκίνησε το 1907 και ολοκληρώθηκε τρία χρόνια αργότερα. Στα πρώτα χρόνια το σχολείο λειτουργούσε ως Ελληνικό και Βουλγαρικό.

Φεύγοντας οι Τούρκοι το 1912 με την απελευθέρωση της Φλώρινας πυρπόλησαν το σχολείο, με αποτέλεσμα να καταστραφεί μεγάλο μέρος του κτιρίου, που αποκαταστάθηκε το 1914 από τους κατοίκους.

Το σχολείο λειτουργούσε διαδοχικά ως διθέσιο, τριθέσιο, τετραθέσιο και, από το 1980 μέχρι και σήμερα, εξαθέσιο.

ΣΤΙΣ ΕΞΟΧΕΣ ΚΑΙ ΣΤΑ ΔΑΣΗ ΤΟΥ ΞΙΝΟΥ ΝΕΡΟΥ

Η μεγάλη πεδινή περιοχή ανάμεσα στο Αμύνταιο, το Ξινό Νερό και το Σκλήθρο έχει πολλές ομορφιές και ιδιαιτερότητες με κυρίαρχη την παρουσία των τριών γραφικότατων μικρών λιμνών της Φλώρινας και πιο συγκεκριμένα της **Λίμνης Πετρών**, της **Ζάζαρης** και **Χειμαδίτιδας**.

Επειδή γι' αυτή την περιοχή έχουμε αναφερθεί σε προηγούμενα τεύχη, δεν θα επεκταθούμε προς το παρόν περισσότερο

Θα θέλαμε όμως για λίγο να περιγράψουμε τις εμπειρίες μας από την αθέατη δασική χώρα, που εκτείνεται στα βορειοδυτικά και δυτικά του οικισμού.

Με ξεναγό μας τον Νίκο Κοντοσώρο επιχειρούμε την πρώτη μας περιήγηση ανηφορίζοντας στα δυτικά, έξω από το χωριό. Μετά από ελάχιστα χιλιόμετρα βατού χωματόδρομου,

εγκαταλείπουμε τις ανοιχτές λοφώδεις εκτάσεις και διεισδύουμε σε δάσος. Κινούμαστε ανηφορικά, στην άκρη ενός μεγάλου φαραγγιού, που βαθιά στην κοίτη του κυλάει ένα ρέμα με πλούσια ροή. Η περιοχή είναι κατάφυτη με βελανιδιές, πλατάνια, γάβρους, αγριοφουντουκιές, φράξους, πουρνάρια και πικνή θαμνώδη βλάστηση. Λίγο αργότερα εμφανίζονται και οξιές. Ήταν αδύνατον, όταν ξεκινούσαμε από τις λοφώδεις εκτάσεις του Ξινού Νερού, να φαντασθούμε ότι μετά από λίγη ώρα θα βρισκόμασταν χαμένοι σε μια τέτοια αφθονία και ποικιλία βλάστησης.

Ο δρόμος όμως σταδιακά μεταβάλλεται, χάνει την πετρώδη σύστασή του και, μετά τις πρόσφατες βροχές, γίνεται λασπομένος και ολισθηρός, ακατάλληλος για συμβατικά αυτοκίνητα. 7 περίπου χιλιόμετρα μετά τον οικισμό συναντάμε δίπλα στο δρόμο ένα καταφύγιο. Είναι ένα όμορφο κτίσμα που συνδυάζει την πέτρα, το ξύλο και την λαμαρινένια σκεπή που είναι χαρακτηριστική σ' όλο το Νυμφαίο.

Μερική άποψη του Ξινού-Νερού. Πίσω και αριστερά διακρίνεται σε πολύ μικρή απόσταση το Αμύνταιο.

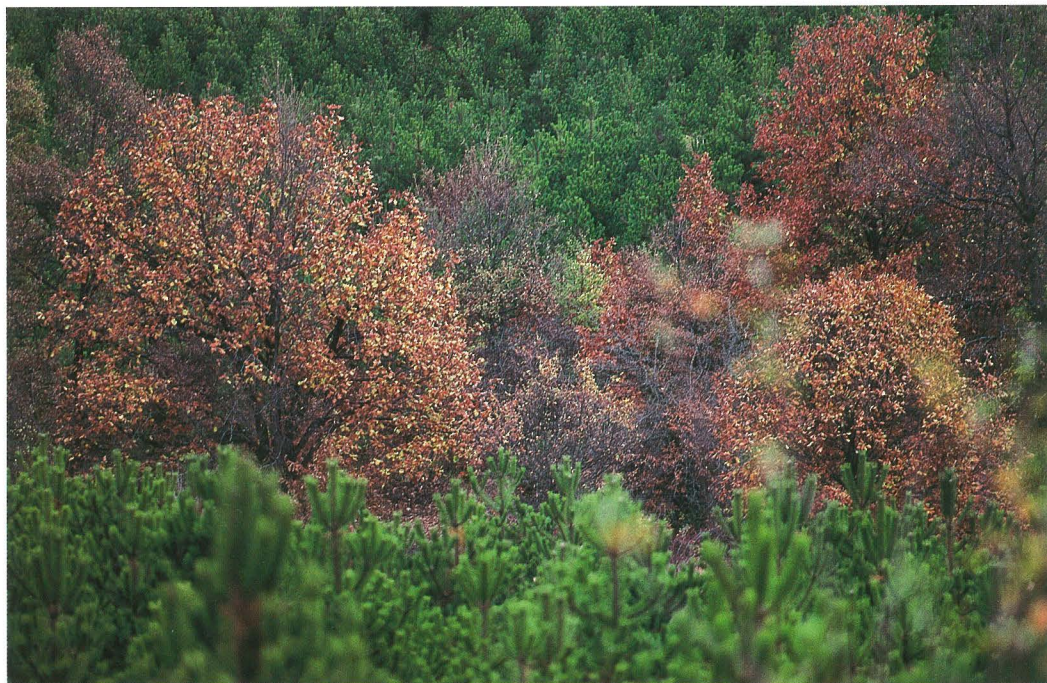

Μπροστά εκτείνεται ένας θαυμάσιος χώρος αναψυχής με κίτσκι, ψησταριά, γρασίδι και οπωροφόρα δέντρα. Δυστυχώς το οίκημα φέρει φανερά ίχνη φθοράς και εγκατάλειψης. Μετά την καλύβα ο δρόμος εξελίσσεται σε υπερβολικά δύσβατο και μας υποχρεώνει να επιστρέψουμε.

Ξεκινάμε και πάλι από το χωριό με κατεύθυνση Δ-ΒΔ και ανηφορίζουμε σε δρόμο πετρώδη και αξιόπιστο. Καθώς κερδίζουμε υψόμετρο η θέα γίνεται πανοραμική προς όλη την πεδιάδα του Αμυνταίου, τη Λίμνη των Πετρών και στο βάθος τον ορεινό όγκο του Βερμίου. Στα 1,7 χλμ. στρίβουμε δεξιά, ενώ στα 4χλμ. συναντάμε ανηφορικά τοιμενοστρωμένα τμήματα δρόμου.

πού και πού ξεπροβάλλουν μανιτάρια. Ο ουρανός είναι σκεπασμένος με βαριά σύννεφα, αυτό όμως δεν μας εμποδίζει να απολαμβάνουμε την γνήσια φθινοπωρινή ατμόσφαιρα.

Στο σημείο που έχουμε ήδη συναντήσει την πινακίδα για Φλάμπουρο και Φλώρινα, ένα τμήμα του δρόμου κατευθύνεται προς τα δεξιά. Είναι μια κατηφορική διαδρομή μέσα από συνεχές δρυοδάσος, που μετά από 5,5 χλμ. (11,2 συνολικά από τον Ξενώνα) καταλήγει πάνω από ένα γιγαντιαίο λιγνιτορυχείο. Είναι τα εγκαταλελειμμένα ορυχεία της Βεύης, ένα τοπίο σεληνιακό, που δεν μοιάζει καθόλου με τις ειδυλλιακές εικόνες των δασών, που μόλις διασχίσαμε.

Συννεφιά και φιλόβροχο, συνθήκες που ταιριάζουν αρμονικά με το φθινόπωρο.

Στα 5,4 χλμ. μια πινακίδα μας παραπέμπει αριστερά προς την κεραιά του ΟΤΕ, εμείς συνεχίζουμε ευθεία στην πινακίδα που μας δείχνει την κατεύθυνση προς Φλάμπουρο και Φλώρινα. Ήδη βρισκόμαστε σε υψόμετρο 900 περίπου μέτρων, τα δρυοδάση με τα ζωηρά φθινοπωρινά χρώματα εναλλάσσονται με τα καταπράσινα πευκοδάση. Παντού κυριαρχεί υγρασία φοβερή, το έδαφος είναι σκεπασμένο με δρυόφυλλα και αναρίθμητα αγριοκνκλάμινα,

Η αναπάντεχη αυτή σκληρότητα του τοπίου που αντικρύζουμε γίνεται ακόμη πιο έντονη, από κάποια τεράστια παρατημένα μηχανήματα και τον καπνό που εξακολουθεί να αναδύεται από τη βραδεία καύση του ορυκτού. Μοναδικά σημεία που γλυκαίνουν κάπως τη μελαγχολία της εικόνας είναι οι κοιλόπητες του εδάφους, που μετά τις τελευταίες βροχές έχουν κατακλυσθεί από νερά και μας δημιουργούν την ψευδαίσθηση μικρών λιμνών.

Να όμως που μια άλλη λιμνούλα, αληθινή αυτή, προβάλλει λίγο πιο πάνω, ως αισθητικό αντιστάθμισμα στα ορυχεία του λιγνίτη. Είναι μια λιμνούλα που σχηματίστηκε τα τελευταία χρόνια σε μια χαράδρωση εδάφους, ανάμεσα σε πυκνά δάση δρυός, μετά την κατασκευή μικρού φράγματος σ' ένα σημείο της χαράδρας. Με γενική κατεύθυνση από ΒΑ προς ΝΔ, η λιμνούλα είναι μακρόστενη, με ορατό μήκος ενός σχεδόν χιλιομέτρου και πλάτος που

φουμε στο σημείο της διασταύρωσης προς Φλάμπουρο.

Η σήμανση προς Φλώρινα και Φλάμπουρο είναι συνεχής, πράγμα πολύ ασυνήθιστο για οδικές αρτηρίες που χρησιμοποιούνται κατά κανόνα από τους ντόπιους. Ο δρόμος είναι βατός, τους θερινούς ιδιαίτερα μήνες δεν αντιμετωπίζει πρόβλημα κανένα αυτοκίνητο. Η διαδρομή είναι υπέροχη, περνάει διαρκώς από απέραντα δρυοδάση.

Θαυμάσιο ηλιακό ρολόι στο Φλάμπουρο.

Το Δημοτικό Σχολείο του Φλάμπουρου, ένα πραγματικό αρχιτεκτονικό κομψοτέχνημα.

κυμαίνεται γύρω από τα 100 μέτρα. Το ένα της άκρο ξεκινάει από τις υψηλότερες παρυφές του ορυχείου και είναι απόλυτα προσιτό, ενώ το άλλο άκρο εξαφανίζεται μέσα σε αδιαπέραστο δρυοδάσος, που άλλωστε καλύπτει το μεγαλύτερο τμήμα από την περίμετρο της λίμνης. Απρόσμενη και πανέμορφη ζωντανή παρουσία είναι ένας τεράστιος σταχτοτσικνιάς, που αφού μας ανέχεται για λίγο, αποφασίζει να εξαφανισθεί με αργό, αρχοντικό πέταγμα σε απρόσιτα σημεία της λίμνης. Παίρνοντας τον ανηφορικό δρόμο επιστρέ-

7,3 χλμ. από τη διασταύρωση και 13 συνολικά από τον ξενώνα, μπαίνουμε στα πρώτα σπίτια του **Φλάμπουρου**. Η παρουσία του μέσα σ' αυτή τη δασική απεραντοσύνη μας καταπλήσσει, περιμέναμε ν' αντικρύσουμε ένα απ' αυτά τα απόμακρα ορεινά χωριά, με αραιά σπιτάκια και ελάχιστα ίχνη ζωής.

Βρισκόμαστε αντίθετα μπροστά σ' έναν μεγάλο οικισμό, με ωραία και περιποιημένα σπίτια, σχολείο επιβλητικό και εκκλησία με υπέροχο καμπαναριό, κατασκευασμένο από σκουρόχρωμη πέτρα πελεκητή. Κάποια καφεενεδάκια

ΔΗΜΟΤΙΚΟΝ ΣΧΟΛΕΙΟΝ

ΦΛΑΜΠΟΥΡΟΥ

-"Φθινοπωρινό τοπίο στην ομίχλη", θα μπορούσε να είναι ο τίτλος του έργου, που δημιούργησε η φύση.

είναι ανοιχτά, οι άνθρωποι ανταποδίδουν το χαιρετισμό μας με εγκαρδιότητα.

Ο καιρός, μετά από πολύωρες αμφιταλαντεύσεις, αποφασίζει να μας δείξει το γελαστό του πρόσωπο και μας επιτρέπει να καθίσουμε στο καφεεντάκι της πλατείας δίπλα σε φλαμουριές και έλατα. Το τσιπουράκι που ακολουθεί είναι λιτό αλλά από τα ωραιότερα. Αυγουλάκια απ' το χωριό, ντομάτες και τυράκι. Δεν χρειαζόμαστε τίποτε περισσότερο. Δυστυχώς τη μέρα αυτή ο ξενώνας "Λιόμι" είναι κλειστός κι έτσι δεν έχουμε την ευκαιρία να τον δούμε. Με νότια σχεδόν κατεύθυνση βγαίνουμε από τα τελευταία σπίτια του χωριού και ανηφορίζουμε για το Νυμφαίο. Είναι μια άγνωστη σε μας δασική διαδρομή, που πολύ σύντομα αποδεικνύεται από τις ωραιότερες. Ο δρόμος είναι καλός, η σήμανση πυκνή και διαρκής.

Στα 3,7 χλμ. από το σχολείο του Φλάμπουρου στρίβουμε δεξιά για το Νυμφαίο. Σ' αυτό το σημείο ο δρόμος είναι επίπεδος και λασπω-

μένος, ιδιαίτερα δύσκολος για συμβατικά αυτοκίνητα.

Εδώ βρίσκεται και το τεράστιο ιδιωτικό δάσος "Ραδόσι", ένα τμήμα 2800 στρεμμάτων του οποίου, έχει πωληθεί το 1962 στην Κοινότητα Ξινού Νερού. Μετά από λίγο το υψόμετρο ξεπερνάει τα 1000 μέτρα, εμφανίζονται ήδη τα πρώτα δέντρα οξιάς.

Αιφνίδια ο καιρός μεταβάλλεται. Χωρίς ίχνος νέφωσης στον ουρανό, χάνεται ο ήλιος. Μια πυκνή ομίχλη καλύπτει το δάσος, τις οξιές, τα ξερόφυλλα του δρόμου. Η ατμόσφαιρα του φθινοπώρου γίνεται ποιητική, αποκτάει μια ασύλληπτη ομορφιά. Λίγο πριν φτάσουμε στο Νυμφαίο διαλύεται λίγο η ομίχλη. Ευτυχώς!

Γιατί διαφορετικά δεν θ' αντικρούσαμε το σπάνιο θέαμα του λύκου πάνω στο δρόμο. Το περιήφανο ζώο μας ατένισε για ένα δευτερόλεπτο και ύστερα εξαφανίστηκε στον κατήφορο του δάσους της οξιάς με απίστευτη ταχύτητα. Ήταν η τρίτη συνάντησή μου με λύκο στο φυ-

σικό του περιβάλλον.

Περνάμε από τις εγκαταστάσεις του "Αρκτούρου" και συνεχίζουμε στο στενό πλακόστρωτο, που μας φέρνει κατευθείαν στην πλατεία του φημισμένου οικισμού, 12 χιλιόμετρα ακριβώς από το σχολείο του Φλάμπουρου. Κρύο στο Νυμφαίο, αναμμένο τζάκι και ζεστός καφές. Αρχιζούμε να κατηφορίζουμε για τον κάμπο, η ομίχλη διαλύεται οριστικά, μπροστά μας προβάλλει η Λίμνη Ζάξαρα, ήλιος λαμπρός, ζέστη, τα μπουφάν δεν μας είναι πια απαραίτητα.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Η τελευταία βραδιά στον Κοντοσώρου παίρνει τη μορφή ενός μικρού γλεντιού. Το τζάκι έχει ανάψει από νωρίς, έρχονται στην παρέα φίλοι παλιοί και αγαπητοί, ο **Τάκης Βογλίδης**, που προσφέρει εναλλακτικές μορφές τουρισμού στην περιοχή και ο οινολόγος και οινοπαραγωγός **Γιάννης Χατζής**. Φέρνει ο Τάκης ένα καλάθι μανιτάρια που τα έχει μαζέψει το πρωί από το βουνό. Τα ετοιμάζει ο Νίκος με τέσσερις διαφορετικούς τρόπους. Όταν στο τέλος έρχονται τα ψητά στη θράκα, όλοι ομολογούμε, πως δεν έχουμε φάει νοστιμότερα μανιτάρια. Φέρνει ο Γιάννης στο τραπέζι τα υπέροχα κρασιά του και ο Νίκος μερικές από τις πιο παραδοσιακές του γεύσεις. Εμείς δυστυχώς, εκτός από την παρουσία μας δεν έχουμε κάτι άλλο να προσφέρουμε. Ίσως μόνον την ευγνωμοσύνη μας σ' αυτούς τους ωραίους ανθρώπους για τις αξέχαστες στιγμές.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Ευχαριστούμε θερμά: Τον **Νίκο Κοντοσώρο** και την οικογένειά του για τη φιλοξενία και όλες τις βοήθειες. Τον **Τάκη Βογλίδη** για τις πληροφορίες του στην περιοχή. Την κα **Πετρούλα Γκιόζη**, από το εργοστάσιο εμφιαλώσεως για την πρόθυμη παροχή των πληροφοριών που της ζητήσαμε.

ΧΡΗΣΙΜΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ

ΑΡ. ΚΛΗΣΗΣ ΞΙΝΟΥ ΝΕΡΟΥ 23860

ΔΙΑΜΟΝΗ/ΕΣΤΙΑΣΗ:

Ξενώνας **ΚΟΝΤΟΣΩΡΟΣ**

Τηλ. 23860/81551-2, 81256

Ξενώνας "ΛΙΟΜΙ" Φλάμπουρο: 23850/67355

Εναλλακτικές μορφές τουρισμού

ARTEMIS O.E. τηλ. 23860/41200

6974/076527 6974/361149

ΑΠΟΣΤΑΣΕΙΣ: Από Θεσ/νίκη: 135 χλμ.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

♦ **ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ ΞΙΝΟΥ ΝΕΡΟΥ ΦΛΩΡΙΝΑΣ**,

♦ Δημ. Σχολείο Ξινού Νερού, Φλώρινα 1999

♦ Ε.Α. Φωκά, "Θεραπευτικές ιδιότητες και ενδείξεις των ιαματικών υδάτων της πηγής ΞΙΝΟ ΝΕΡΟ. Θεσσαλονίκη 1998

Χάρτης από την "ARTEMIS" ΟΕ

